

Veronika Badinová (350611)

Michal Strmiska (329135)

Jan Kenša (322651)

„KONFLIKT, KOŘENÍ ŽIVOTA“

Co je to konflikt?

„Konflikt je neoddělitelnou součástí našeho života. Podívejme se na každodenní zprávy – konflikty zde najdeme v mnoha různých podobách: od mezinárodních sporů, politických soubojů a incidentů na hranicích, až po osobní rozepře, jež přerostly do násilného napadení nebo dokonce zabití člověka.“

(In: RABIŇÁKOVÁ, Dana a Marek MIČIENKA. Konflikt, koření života: průvodce řešením konfliktů pro učitele a studenty středních škol. 2., rev. vyd. Praha: Partners Czech, 2004, 175 s. ISBN 80-239-3339-6., str. 15)

Konflikt - obecné

- „Confligo, conflictum“ (lat.)
- *Střet protichůdných sil, nemožnost ustoupit*
 - Potřeby (majetek)
 - Psychické stavy (přátelství, bezpečí, svoboda)
 - Hodnoty (náboženství či životní orientace)
- Zátěžová situace pro lidský organismus
- Synonyma: rozpor, hádka, nedorozumění, výměna názorů etc.
- Teorie konfliktu (sociologie) – neredukovatelnost, vede ke změně – hybatel společnosti

Rozdělení konfliktu

- *přirozená součást života* *contra* negativistický přístup (úzkost, strach, vina, lítost etc.)
- Rozdělení konfliktu:
 - Inter X intra-personální
 - Skrytý X otevřený
 - Vnitřně-skupinový X mezi-skupinový

Přístup ke konfliktu a jeho řešení

- Řešení konfliktu na základě:
 - Postoj
 - Vzor jednání
 - Zkušenosti

únik,
agrese,
kompromis, ústup
- Odsunutí a eskalace X řešení konfliktu
- Pozitivní přístup – konstruktivismus:
 - *Nové dovednosti a schopnosti řešení*
 - *Lepší sociální vztahy*
 - *Vnímání sebe sama*

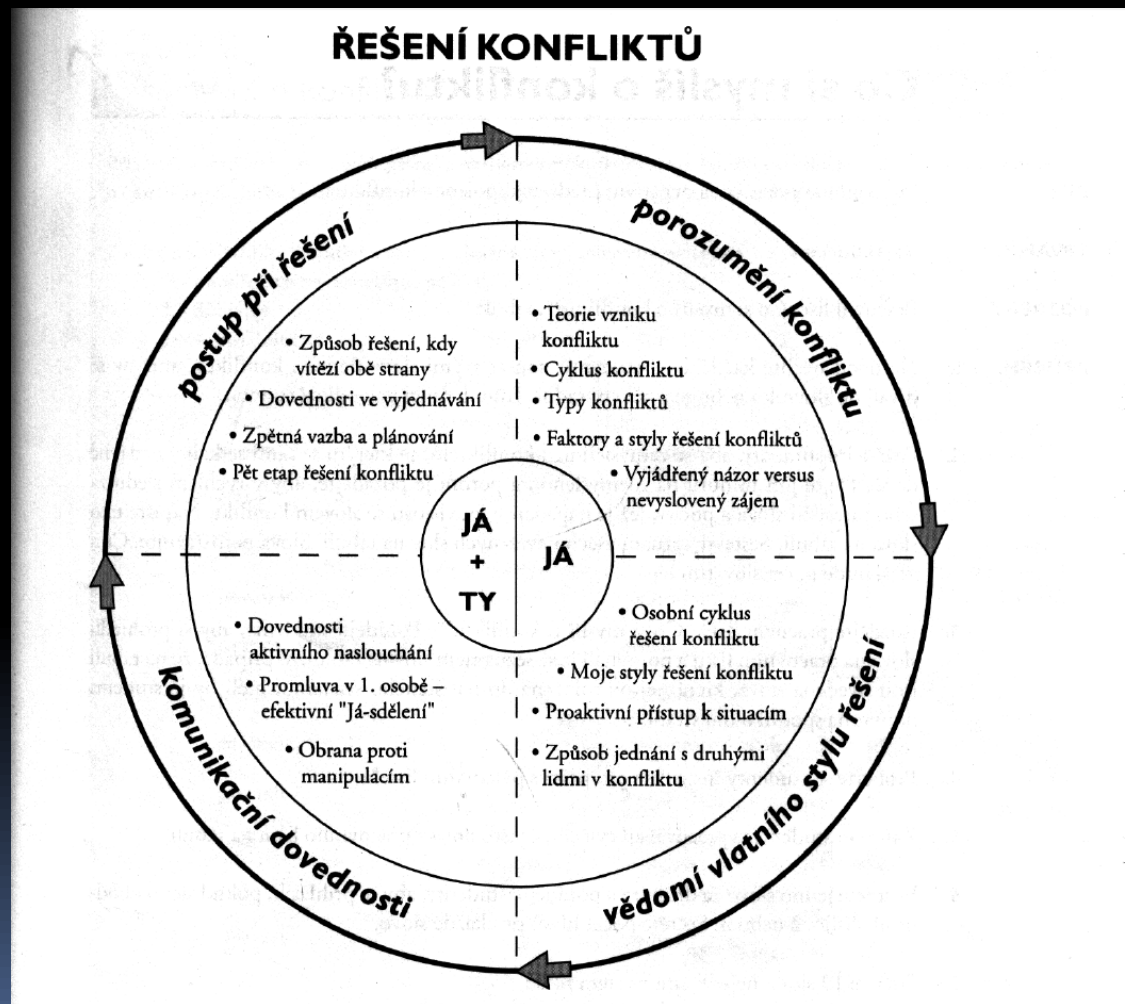
Konflikt ve škole

- Často jednodušší základ konfliktu ve škole
- Vytvoření dobrého prostředí a průběh výuky:
 - Příprava na základě aktivizačních metod ve vzdělávání
 - Učitel jako pomocník (diskuze o zkušenostech)
 - Pravidla otevřenosti, důvěry a spolupráce
 - *Respekt žákovy myšlenky*
 - *Žádné zesměšňování*
 - *Princip důvěrnosti ve třídě*
- Strategie učitele jako kompetence řešení konfliktu = vhodnost postupu (Plamínek):
 - *Pasivita*
 - *Delegace (problém řeší někdo jiný)*
 - *Náhoda (řešení např. losem)*
 - *Mediace a facilitace (neutrální odborníci při řešení)*
 - *Vyjednávání a projednávání (ideální, přímá komunikace)*

Změna přístupu žáka ke konfliktu v jeho řešení

- Změna přístupu žáka ke konfliktu na základě:
 - *Uvědomění (analýza vlastních reakcí)*
 - *Ochoty (osobní angažovanost pro změnu)*
 - *Dovednosti (empatie a efektivní komunikace)*
- *Aplikace výše uvedeného na základě modelových situací:*
 - *Porozumění konfliktu*
 - *Přístupy ke konfliktu*
 - *Jak si lépe rozumět*
 - *Schopnost efektivní komunikace*
 - *Řešení konfliktů*

Řešení konfliktů

Pravidla ve třídě pro zasazení modelové situace

- *Stanovte základní pravidla pro třídu.*
- *První den semináře proberte se studenty jeho organizaci.*
- *Na počátku nového zopakujte výsledný závěr.*
- *Nepožadujte po studentech činnost, která je i Vám protivná.*
- *Nezapomínat na zpětnou vazbu.*
- *Na závěr shrnout získané poznatky, napsat na tabuli.*

Aktivita: *Porozumění konfliktu*

- Prozkoumat pozitivní a negativní představy žáka spojené s konfliktem
- Pozitivní přístup ke konfliktu jako cesta ke konstruktivnímu řešení problému:
 - *Naučí novým dovednostem*
 - *Vytvoří lepší vztahy*
 - *Zpětná vazba sebe sama*
- Samostatnost, schopnost spolupráce a soudržnost
 - *Efektivnější komunikace*
 - *Lepší vyjadřování*
 - *Empatie a aktivní naslouchání*
- Tabule, pracovní listy (30 – 45 minut)
 - *„Co si myslíš o konfliktu?“*
 - *„Slyšel jsem šuškat“*
 - *„Koláže“*
 - *Etc.*

„Co si myslíš o konfliktu?“

Při slově „konflikt“ nás napadají různé myšlenky. Pokud hodláme konflikt studovat, bude důležité vědět, o čem hovoříme. Níže uvedená slova nám mohou pomoci zjistit, co konflikt představuje.

Použijte následující stupnici a označte každé slovo uvedené na seznamu jedním z čísel.

1 = nedůležitý, nevyskytující se často

2 = důležitý

3 = velmi důležitý.

rozdílnost v názoru	☐	zvítězit/prohrát	☐
provinitel	☐	svár (pře)	☐
střet	☐	lidé	☐
válka	☐	protivník	☐
nevinný	☐	rozhodnutí	☐
nespravedlivý	☐	právo	☐
násill	☐	poučení	☐
myšlenky	☐	vzdálený od sebe	☐
poranit	☐	běžný	☐
hněv	☐	nesouhlasit	☐
boj	☐	nesprávný	☐
dohoda	☐	změna	☐

V případě, že vás napadají další důležitá slova, uveďte je.

Co si myslíš o konfliktu?

CÍL: Prozkoumat pozitivní a negativní představy spojené s konfliktem.

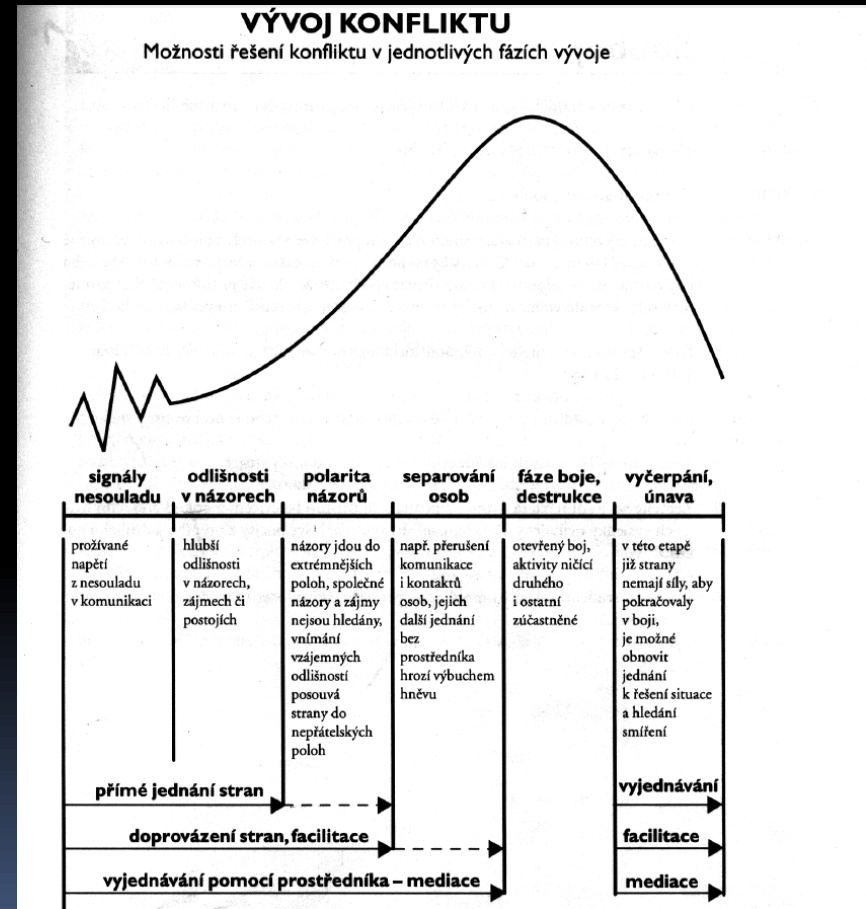
TRVÁNÍ: 45 minut

POTŘEBY: Pracovní list „Co si myslíš o konfliktu?“, tabule.

- PRŮBĚH:**
1. Na úvod nechte každého ze studentů napsat svými slovy definici konfliktu, aniž by se dívali do slovníku nebo se s někým radili. Tuto definici pak odložte stranou.
 2. Požádejte studenty, aby se zamysleli nad konfliktem, se kterým se sami setkali v nedávné době. Dejte jim minutu na rozmyšlenou a potom je požádejte, aby v rychlém sledu za sebou uváděli slova a pocity, jež je napadají v souvislosti se slovem konflikt. Napište tato slova na tabuli. Sestavte seznam všech navržených slov na tabuli. Slova nerozřazujte. Čím větší bude počet slov, tím lépe.
 3. Rozdejte pracovní listy „Co si myslíš o konfliktu?“. Požádejte studenty, aby si prohlédli slova na pracovním listu a porovnali je se seznamem slov na tabuli. V případě, že na tabuli jsou uvedena slova, která nejsou zařazena do natištěného seznamu, měli by je studenti dopsat na spodní okraj stránky.
 4. Proberte se studenty instrukce pro práci s pracovním listem.
 5. Zatímco studenti vypracovávají cvičení, opište slova z pracovního listu na tabuli.
 6. Vezměte jedno slovo za druhým a požádejte studenty, aby se přihlásili, pokud slovo ohodnotili číslicí 2 nebo 3. Sečtěte počet hlasů pro každé slovo.
 7. Smažte 12 slov s nejmenším počtem hlasů.
 8. Prodiskutujte s třídou zbývající slova.
Diskuse: Dejte studentům 1 minutu na přečtení zbývajících slov na tabuli. Prejte se na následující:
 - Co mají tato slova společného?
 - Která slova mají pozitivní význam?
 - Je význam některých slov neutrální? Pokud tomu tak není, požádejte studenty, aby taková uvedli. Příklady: kompromis, nesouhlas, spor apod.
 - K jakým závěrům můžeme na základě této diskuse dojít? Většina z nás pohlíží na konflikt jako na negativní jev, ale konflikt může obsahovat i pozitivní hodnoty.
 9. Nechte třídu, aby vytvořila pracovní definici konfliktu založenou na jejich diskusích a slovech uvedených na tabuli. Je tato definice pro skupinu uspokojivá? Jaká je při srovnání s definicemi, které studenti napsali v 1. kroku?
 10. Nechte studenty najít slovo konflikt ve slovníku. Jaká je tato definice ve srovnání s definicí, kterou napsali v 9. kroku?

Aktivita: *Přístup ke konfliktu*

- Učí žáka rozpoznat druh konfliktu a přistupovat tak k jeho řešení
- Aktivity (15 – 45 minut, pracovní list, učební text, tabule):
 - „*Souboj*“
 - „*Můj přístup k řešení konfliktu*“
 - „*Zrcadlo*“
 - „*Osobní metr*“

„Konflikt v televizi“

Konflikt v televizi

- CÍL:** Procvičovat poznávání stylů řešení konfliktů.
Diskutovat o různých druzích konfliktů kolem nás a o tom, jak na nás působí.
- TRVÁNÍ:** Předem zadaný domácí úkol - sledovat 30 minut až 1 hodinu televizi. Po té 30 minut diskuse ve třídě.
- POTŘEBY:** Pracovní list: „Typy chování charakteristické pro jednotlivé styly řešení konfliktů“, tabulka „Styly řešení konfliktů“.
- PRŮBĚH:**
1. Seznamte studenty se třemi styly řešení konfliktů: Únik, konfrontace, řešení problému únikem.
 2. Napište se studenty na tabuli seznam typického chování a postojů, které jsou charakteristické pro tyto tři styly.

Například:

 - ♦ Věty: „Nic se neděje. Nemám problém.“, pokud nastal nějaký konflikt, jsou charakteristické pro postoj vyhnout se konfliktu - únik z konfliktu.
 - ♦ Křik na někoho či násilí jsou příkladem konfrontačního postoje.
 - ♦ Projevení zájmu o dobré vztahy nebo snaha o problému diskutovat s druhým, jsou znaky řešení problému.
 3. Po vytvoření seznamu typů chování a postojů rozdejte pracovní list „Typy chování charakteristické pro jednotlivé styly konfliktů“.
 4. Rozdejte studentům pracovní list s tabulkou. Vysvětlete jim, že budou mít za úkol sledovat doma 30 - 60 minut televizi a všimnout si toho, jaké styly řešení konfliktů se v programu objevují, a na základě těchto pozorování pak vyplnit tabulku.
 5. V další hodině pak se studenty diskutujte o stylech řešení konfliktů na základě jejich pozorování TV programu a jimi vyplněné tabulky.

ÚNIK	ŘEŠENÍ PROBLÉMU DOHODOU	ŘEŠENÍ Z POZICE SÍLY (konfrontace)
Směřuje k:	Směřuje k:	Směřuje k:
Nechává si skákat do řeči, podřizuje se.	Uvědomění si pocitů, potřeb a snahy jednat.	Skákání do řeči, podřizování si druhého.
Málo častý oční kontakt.	Dobry oční kontakt.	Intenzivní a pronikavý pohled.
Špatné držení těla, poraženecký výraz.	Přímé držení těla, pozorný výraz.	Útočné držení těla, arogantní výraz.
Zatajování informací, názorů a pocitů.	Schopnost odkrýt informace, názory, pocity.	Skrývání informací, názorů a pocitů.
Špatné naslouchání.	Dobré naslouchání.	Špatné naslouchání.
Váhavost.	Zkušenost a vyjasňování názorů.	Nadvláda nad druhými.
Omlouvání se, vyhnout se,	Užívání dovedností.	Křik, nadávky, obviňování, sarkasmus.

Aktivita: „Jak si Lépe porozumět“

- Ukázat rozdílnosti v chápání u jiného člověka
 - Konflikt jako nedorozumění v odlišnostech
 - *Hodnoty (morálně správné)*
 - *Představy a jeho odlišnosti*
 - *Předsudky (stereotyp, podezření)*
 - *Komunikační styly (verbální, nonverbální)*
 - Konflikt jako výsledek špatné komunikace
 - Každý člověk jako originalita ve vnímání
- **Aktivity:**
 - „Co je pro mne důležité“
 - „Vnímání“
 - „Názorové ostrovy“
 - „Slepí muži a slon“
 - „Zlomyslný vlk“

„Stará/mladá žena“

Aktivita: „Empatie a aktivní naslouchání“

- Naučí žáka překonávat komunikační bariéry
- Uvědomění, co je pro komunikaci vhodné
 - *Být empatický*
 - *Nonverbální projev podpory (hlas, gestika, postoj etc.)*
 - *Nedávat zbytečné rady*
- „Já X Ty“ sdělení
- Aktivity:
 - *„Zpráva o loupeži“*
 - *„Dům z plastelíny“*
 - *„Dobrý a špatný posluchač“*
 - *„Akvárium“*
 - *„Červená Karolína“*

„Zpráva o Loupeži“

Zpráva o loupeži

- CÍL:** Ukázat obtíže, které vznikají při jednosměrné komunikaci.
- TRVÁNÍ:** 20 minut
- POTŘEBY:** Jedna pracovní kopie „Zprávy o loupeži“ pro každého studenta.
- PRŮBĚH:**
1. Vyberte tři dobrovolníky, které považujete za dobré posluchače, aby se stali články řetězu. Dejte dobrovolníkům čísla od jedné do tří a pošlete je za dveře.
 2. Rozdejte třídě kopie „Zprávy o loupeži“.
 3. Přečtete si zprávu společně se třídou a vysvětlíte, co bude následovat.
 4. Když vejde první dobrovolník, přečtete mu celou „Zprávu o loupeži“. Potom bude povolán dobrovolník č.2 a č.1 mu musí zprávu zopakovat tak, jak si ji zapamatoval. Totéž se opakuje u dobrovolníka č.3. Opět je mu zpráva zopakována, nyní číslem 2. Na závěr musí č.3 přednést celou zprávu nahlas třídě.
 5. Když všichni tři dobrovolníci skončí, přečtete ji ještě jednou hlasitě všem.
 6. Dobrovolníkům položte tyto otázky:
 - ♦ Jak jsi se cítil, když ses snažil zapamatovat si celý vzkaz?
 - ♦ Co ti tuto snahu ulehčovalo a co naopak tížilo?
- Potom se zeptejte třídy jako celku:
- ♦ Jak se zpráva změnila?
 - ♦ Vynechali něco podstatného?
 - ♦ Co by Vaším spolužákům ulehčilo zapamatovat si celý dlouhý text?
 - ♦ Co můžete získat při jasné a srozumitelné komunikaci?

Zpráva o loupeži

ZÁZNAM:

Prosím, poslouchejte velice pozorně, spěchám, protože musím okamžitě do nemocnice. Právě jsem z čerpací stanice na rohu zavolał policii. Počkejte tu a všechno jim vypovězte.

Šel jsem nakupovat do potravin v Husově ulici, když se přihněl ten chlápek a málem mne zrazil na zem. Nesl bílou tašku a mně se zdálo, že to vypadá, jako by nesl v levé ruce pušku. Měl na sobě Levi's bundu bez rukávů, modrou víněnou košili a modré džíny s dírou na pravém koleni. Z jeho postavy mě upoutaly dlouhé vyzáblé nohy a velké břicho. Na nose měl drátěné brýle a byl celý do červena opálený. Neměl žádné vlasy, pouze hnědého kníra a byl asi tak metr a půl vysoký, věk pravděpodobně něco okolo pětatřiceti.

UPOZORNĚNÍ:

Při každém zopakování zprávy si povšimněte jakékoliv odlišnosti od původního textu a poznamenejte si ji.

PRVNÍ DOBROVOLNÍK:

DRUHÝ DOBROVOLNÍK:

TŘETÍ DOBROVOLNÍK:

Aktivita: „Řešení konfliktu“

- Shrnutí předchozího a jeho zhodnocení při řešení konfliktu, např.:
 - *Formální X neformální konflikt*
 - *Povrchní X hluboký konflikt*
- *Na základě poznání umožňuje vlastní způsob řešení konfliktu*
- *Fáze konfliktu:*
 - *Prostředí*
 - *Definice problému*
 - *Shrnutí poznání*
 - *Hledání řešení*
 - *Pokračování sporu*
- *Aktivity:*
 - *„O co se tu jedná?“*
 - *„Vytvoření pozitivního ovzduší“*
 - *„Řešení konfliktů krok za krokem“*
 - *„Plánování řešení konfliktu“*

„O co se tu jedná?“

O co se tu jedná?

CÍL: Rozlišení mezi povrchními a hlubokými příčinami konfliktu.

TRVÁNÍ: domácí příprava a vyučovací hodina 45 minut

POTŘEBY: žádné

PRŮBĚH: 1. Studenti mají za domácí úkol napsat dvoustránkový příběh, líčící nějaký konflikt. (Může to být jejich vlastní osobní konflikt, nebo takový, jehož byli svědky. Jestliže budou líčit konflikt nějakého kamaráda, upozorněte je, aby změnili jména.)

Chťejte, aby studenti uvedli podrobnosti, jak konflikt začal, jakékoliv pozadí, city, jaké mohli jednotliví lidé chovat vůči sobě před, během a po konfliktu, podrobnosti o konkrétních proběhlých interakcích a konečný výsledek celé situace.

2. Ve vyučovací hodině, následující po domácím úkolu, diskutujte o složení jednotlivých příčin konfliktu (povrchní a hluboké). Vysvětlete, že většina konfliktů má zjevné, tzv. povrchní příčiny. Například hádka studentů, kteří chtějí sedět na stejném místě. Mnoho konfliktů má často zároveň také hluboké příčiny. V tomto konfliktu chtějí možná oba studenti vedle někoho sedět, nebo to může být souboj moci o to, kdo dostane přednost.

Požádejte studenty o příklady konfliktů, u nichž jsou povrchní příčiny jasné. Chťejte, aby třída diskutovala o možných hlubokých příčinách. Nechte studenty diskutovat o tom, kterých kategorií hlubokých příčin se konflikty nejčastěji týkají... (psychologické potřeby, majetek, hodnoty).

Připomeňte studentům, že zaměření se na povrchní příčinu ve většině případů konflikt nevyřeší. Zaměření se na hlubokou příčinu nejen vyřeší konflikt, ale ve většině případů také pomůže zabránit budoucím nedorozuměním stejného druhu.

3. Roztrďte a prodiskutujte příběhy konfliktů, napsané za domácí úkol. Požádejte studenty, aby určili povrchní a hluboké příčiny sporů.

4. **MOŽNOSTI:** Příběhy mohou být předvedeny studenty jako hraní rolí a poté třída rozhodne, jaké jsou povrchní a hluboké příčiny konfliktů

Literatura

- GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999, 595 s. ISBN 80-7203-124-4.
- RABIŇÁKOVÁ, Dana a Marek MIČIENKA. *Konflikt, kořeni života: průvodce řešením konfliktů pro učitele a studenty středních škol*. 2., rev. vyd. Praha: Partners Czech, 2004, 175 s. ISBN 80-239-3339-6.
- <http://www.activucitel.cz/>